

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 20. ДЕЦЕМБРА 1872.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

излази четири пута на недељу на по табака. — стоји за нови сад 40, а на страну 60 нов. месечно.
— за огласе наплаћује се од једног врсте 3 нов. и 30 за један сваки пут.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу увесио А. Хаџић,
музика од А. Максимовића.

(Наставак.)

Иво.

Лепота? Џура? Ђубав? Састанак?
А која је проклета цура та,
При којој зи заборављати смеш
На среће своје светлу невесту?
Заборавит' да смеш Анђелију,
Јединицу у дужда млетачког!
Несмислениче, реци ко је та?

Максим.

Јединица у дужда млетачког!

Иво.

То рекох ја!

Максим.

То исто велим ја!

Иво.

Она те зове? Зна л' те? Знаш је ти?

Максим.

И ја је знам, и она мене зна!

Иво.

Не реко л' теби, момче, одлази!
Јер нисам сазв' овај сјајни збор,
Да слуша вољан твојих прича лаж!

Максим.

Па нек је лаж; ал' ако је баш лаж,
Од овог није прња писмена.

Извади једно писмо и пружи га Иви.

Иво (по неком читању).

Анђелија? И збиља она је!
Кад ово писа, тамо бејах ја!
„Испросили ме,“ вели, „али не ћу ја.“

„Већ ходи ти да с тобом ускочим!
И не зна, јадна, да си ти мој син!

Испусти лист. — Мали отпочинак.

Чувари, паз'те! Никог не пуштај: (Пође вратила.)
Ни Милоша! Ти, чувај, Надане!
Замениће те Милош, сине мој,
Милош се звати, он се Максим зват',
Младожењи деверисаћеш ти,
А чим се свати, враћајући се,
Превезу преко мора јадранског,
Теби ће љубу Милош предати.

Милош.

Елем је истина!

Иво.

Јест истина!

Поштену ми је Милош дао реч;
Поштена душа знајући друга страст
И опет јунак —

Максим.

Милош не зна још!

Иво.

Шта рече? Милош, Милош не зна још?
Ни побратиму не повери зар?

Максим.

Ни побратиму! Ал' још има кад,
Потражи га, знаће овај час! (Полази.)

Иво (задржи га).

Ни мак'о да се неси! Остани!

(Наставиће се.)

Д И С Т И Ј.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* („Марија Стјуартова.“) У среду 13. децембра гледали смо у нашем позоришту „Марију Стјуартову“. Ова је представа била по нас већ по себи занимљива, а још више с тога, што је Марију приказивала Ј. Сајевићка, а Мортимера А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу. И ако је тешко по једној јединој представи оценити како ваља игру глумчеву, то ипак већ сада можемо слободно рећи, да су обое добри, вешти глумци. Још ако се одуче од рђавог наглашавања и од говора, који је против духа напет језика, то ће у њима добити наше позориште веома много. Ми се за сада не бемо упуштати у подробно оцењивање њихове игре, ал' ипак не можемо пропустити, а да не учимо неке примедбе. Сајевићка час је са свим задовољила у првом чину. Ту није била само непретна жена и мученица, него је изнела нешто и од оне вештине и уменности, која нас је опомињала на пређашњи живот маријин. Мање нас је задовољила у трећем чину, у ком није имала у почетку доста ватре и заноса, а после опет није умелада обележи потпuno гњев и јарост, страх и трепет. Сајевић је био Мортимер као што га обично приказују глумци: ватрен, племенит, одушевљен занесења. По нашем мишљењу Мортимер је карактер, који с рачуна приликома па се по њима довија, претвара и за опо издаје што ције. Само у својој страсној паклоности према Марији показује се онакав какав је. Само ту и никде на другом месту заборавља се и долази ван себе. Он хоће да живи, да љуби и да ужива. То је кључ за мортимеров карактер. Маринковићка била је добра Јелисавета. Још јој је мало више ваљало пазити на то, да боље означи и говором и покретима сва она места, која траже већу иронију и претварање. Суботић (Борли) није био за доста ондај вешти државник, који је уверен, да се Енглеска само тако може спasti, ако се одржи протестанство. Он штогод ради, радито по државном разлогу. То нека има на уму сваки приказивач борлијеве улоге, па ће одмах моћи приказати Борлија по шипчевој замисли. Недељковић (Лестер) није се сва-гда владао тако, да би се могло разумети да је управо он господар у Енглеској по наклоности срца јелисаветиног. Лестер воли управо Марију, и само се претвара кад говори о љубави с Јелисаветом. То ваља добро обележити. О осталим приказивачима за сада толико, да имају сви заслуге у томе, што је ова представа у целини складно и добро испала. То је признала и публика, која је целу представу

пратила живим допадањем и на послетку Ј. Сајевићку и Сајевића два пута изазвала.

(„Пркос.“ „Муж у клопци.“) Оба ова комада приказивана су у суботу 16. децембра. Стари познаник позоришне публике, који је из живота пренесен на позорницу и ту се умео с чашћу да одржи неких дванаест година, прибавио је публици опет неколико тренутака пријетне забаве. Комад „Пркос“ знаде у нас сваки посетилац позоришта скроз и скроз, и опет је вазда готов, да га радо гледа и слуша, јер је то парче живота, које се приказује на позорници, а свако је весело расположен, кад види како се оно мало природног контраста пред очима му весело заплеће и расплеће.

Комад „муж у клопци“ давао се данас први пут. Исти је по наслову шаљива игра, али то се има узети у француском смислу те речи. Хектор Дириво (Недељковић) је француски богаташ, који се, има томе две године оженио Лујзом (Сајевићка). У њих служе Жан (Рапшић) и Жоржета (Л. Харићева). Дириво нам излази одмах с почетка како тражи неки „billet d'amour“, љубавно писамце, којом га нека непознанка зове то вече на састајак. и кад не нађе то писмо употреби ту прилику да нас обавести, како му је жена страховито љубоморна. Лујза види како јој је муж нешто ушептрљио, салеће га да пије с њоме теј, да остане код ње, да јој прави друштво. Дириво је узнемирен, хтео би да умакне, ал' не може, тражи разних прилика, да учини шумангеле из куће, или госпа хоће да га прати ма и у најману шетњу. Тешкајући се и зевајући седије са својом женом за теј, пошто је још једном покушао да у књигама на столу нађе тражено писамце. После теја повлачи се свако у своје спаваће одаје. Дириво-а копа прв да умакне и пошто премишља како ће то да изведе, иште Жан од њега дозволу да иде са својом заручницом Жоржетом на игранку, да би јој приказао развратност тих забава. Дириво употреби ту прилику, приволи Жана новцем да остане дома и да ћути; позајми од њега лакајску либерију и шешир и тако преобучен умакне и оде на „рандеву“. Лујзи не да опет прв љубоморе мира, враћа се да ослушкује, да ли јој муж доиста спава, натрапа на Жана, који тек да избрђа све оно што је обећао да ће прећутати. Жоржета уплашена вратаром (који је у овом случају „судбина јарац“) да је Жан отишao и без ње на игранку види Жана да је остао дома. Жан признаје да је место њега Дириво отишao. Лујза нађе међутим писмо, сазна траг, облачи се у собаричин домино, те хајд' у потеру за својим красним супру-

тог. Док се они вијају, башкари се Жан и Жоржета дома као да су они госе: ту се пева, игра, и спрема вечера са облигатним шампињем. У ту параду упада долазак госпе, која је на машкари упецала свога мужа па га води ка бајаги у свој стан пошто му је марамом везала очи. Из разговора у мрачној соби сазна Дириво, да је Лујза удата и то несрећно, и он се приказује као ожењен дето несрећно. Породи се лута, Лујза угурала Дириво-а у споредну направно његову собу и он је сада у клопци, а Лујза суне у своју собу да „пакује“, те да остави таког неверног мужа за вавек. Дириво је међу тим у мраку у својој соби начинио русвај, на који дође Жан, скандалишући се како му је госпа довела кући свога љубавника. Кад упали свећу позна свога госу, који опет сазна да је доведен у своју кућу — на то експлозија од стране госпође Лујзе — у том пак нов Deus ex machina, још једно љубавно писамце, које сада наравно пада госпи у руке и има свој уредан потпис, у ком пријатељ јавља, да је добио своју опкладу, по што је Хектор Дириво доиста сљедовао сиренском гласу. Дириво ће на то у страшан смеј и тим поводом исприча својој жени, како се он пре две године, сахрањујући свој бећарски живот, опкладио са неким пријатељем, који је тврдио да не ће проћи ни две године а Дириво ће изневерити своју жену — и тај га је пријатељ сад оним првим писмом навео на танак лед. За тим следи опроштај, измирење, и „предсвадбије“ Жана и Жоржете. Ето то би кратак садржај те шаљиве игре.

Као што се види игра је припремана из француског и то још ка томе париског породичног живота. Не ћемо рећи нову ствар, ако речемо, да је француска породица из темеља разривена. У новије дане су најбољи француски позоришни писци узели на се чудну улогу, да распостиру апологију браколомства, да приповедају светињу „природне љубави“. Позоришне игре из те школе пуне су неверних мужева, још невернијих жена, находа, обожатеља и т. д. Према основама, на којима почива наш породичан живот, ми не бисмо били за то, да се у нас приказују слике и прилике из француског породичног живота, јер се за њих може с правом рећи, да ће у нас побудити мање гнушања и застрашиваша а виште ће сејати отрова.

„Муж у клопци“ не креће се истина са свим на том терену, јер нам у њему излази пред очи само покушај браколомства; али иза њега кези се на нас страховити јаз, јер је мјога сцена у којој се огледа тај покушај што по реч — hart an der Grenze фриволности. Не слаже се с нашим појмовима да љубав у свом екстрему — љубомори има паралелну слику љубави у — блату и пороку. Јер смејао се г. Дириво колико му драго, он је, ма и марамом на очима, загазио дубоко, тако

дубоко, да је из те клопке по врло француским појмовима помирење излазак, по нашим појмовима свршава се та ствар са основним разводом брака. Таки муж би био у нас осуђен не само да буде развенчан него и да плати судске трошкове.

Случај је донео собом да „Пркос“ и „Муж у клопци“ стоје једно поред другог, да бисмо га могли боље упоредити и по тенденцији и по технички склопа му.

У „Пркосу“ је свака особа оштро обележена и цела радња хвата једно у друго као зупци у великом воденичком колу. У „Мужу у клопци“ је жанова и жоржетина ствар уметак за нужду, да се тако рећи забави гледалац док не би Лујза стигла крајнога Дириво-а. Да би тај уметак будио нешто интереса мора поткупљиви Жан да моралише, за тим да се ачи, и по капито да канканише, док госпа не упеша свога краснога мужа, те га оним начином, који подсећа на сцене у извесним кућама, не доваби чак у своју кућу.

У „Пркосу“ приказао нам се г. Сајевић у конверзијоној игри и развио је у њоји ономико живости, колико му је требало да из своје улоге створи складну слику из живота. По певању бисмо судили, да пева с изразом и с осећајем. Остали представљачи играли су као обично добро и живо. Љ. Зорићева као Сока изненадила нас је својом добром игром и лепим певањем. Публика јој то признаде одарив је због њене живе, пикантне игре и доброг певања обилним пљескањем и изазвањем.

Тја Сајевићка приказала нам се као Лујза такође као вешта у лакоћи конверзионе игре, у коју је улила и француске елеганције и знала је да узбурка таласиће своје страсти. У сцени где уводи свога мужа као упешаног љубавника, умела је вешто да погоди ниансе у којима се меша љубомора и гнушање супруге са притворношћу. —¶—

ПОЗОРИШТЕ.

* (Хинеско позориште.) У славу женидбе хинескога цара написао је неки мандарин позоришно дело у 25 чинова. У том се позоришном делу износи како је постало хинеско царство и како се установила данашња династија.

* (Позориште „османаја“ у Цариграду.) 8. дец. о.г. приказивана је у том позоришту на турском језику комична опера „Шериф-ага“. Музikuје готовио некијерменин Дикран Чухадијан, арчије написао Александар Албозето, опет јерменим. Музика је жива и веома оригинална. Најлепши мотиви узети су из турских народних песама. Опера се допала и оним странцима, који су на тој представи били.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

6. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 4.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 20. ДЕЦЕМБРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПРВИ ПУТ:

ДОНА ДИЈАНА.

ШАЉИВА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ОД МОРЕТА, ПО ПРЕРАДИ Е. А. ВЕСТОВОЈ ПРЕВЕО МИЛОРАД ПОПОВИЋ ШАПЧАНИН.

О С О Б Е :

Дон Диго, независни гроф у Барцелони	Лукић.
Дона Дијана, наследница-принципциња, њени му	І. Сајевићка.
Дона Лаура } његове небаке	М. Недељковићка.
Дона Фениса }	Л. Хацићева.
Дон Џезар, принцип ургељски	Сајевић.
Дон Луис, принцип беарњански	Марковић.
Дон Гастон, гроф фоаски	Станчић.
Перин, тајник и повереник принципцињи	Недељковић.
Флорета, собарица принципцињина	Л. Маринковићева.

Дворске слуге. — Збива се у Барцелони, у времену кад је Каталонија била независна.

Г. Ј. Сајевићка и А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу као гости.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

У суботу 23. децембра: „МАМИЦА.“ Шаљива игра у 3 чина, од Е. Сиглигетије, преведена и посрబљена.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.